

KUNSTDOOCENT IN HET ONDERWIJS

LESGEVEN IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

INHOUDSOPGAVE

Interview met Miriam van Meer, <i>projectleider CMK Rozet</i>	4
Interview met Dirk Schlebusch, <i>oud-deelnemer training Met kunst voor de klas</i>	9
Interview met Berna Bonekamp, <i>oud-deelnemer training Als kunst je vak is</i>	10
Primair onderwijs als leergebied	12
Inhoud training <i>Met kunst voor de klas</i>	14
Inhoud training <i>Als kunst je vak is</i>	23
Contactgegevens penvoerders CMK	31

KUNSTDOCENT IN HET ONDERWIJS: EEN BEROEPSVELD DAT VOLOP IN BEWEGING IS!

Kinderen groeien door cultuureducatie. Met muziek, dans, beeldende kunst, drama, hiphop, film, spoken word en erfgoed leren ze hun creatieve en onderzoekende vaardigheden te ontwikkelen. Ze leren zichzelf beter kennen en ontwikkelen een open blik op de maatschappij. In het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. In Gelderland coördineren en faciliteren vijf organisaties (penvoerders) het programma: Rozet (gemeente Arnhem), Cultura (gemeente Ede), Gigant (gemeente Apeldoorn), Lindenberg (gemeente Nijmegen) en Cultuur Oost (gemeenten buiten de grote steden). Samen ontwikkelden de penvoerders de trainingen *Met kunst voor de klas* (beginners) en *Als kunst je vak is* (gevorderden).

LESGEVEN IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

Ben je vakdocent en wil je meer weten over lesgeven in het primair onderwijs? In deze digitale brochure lees je over de rol van kunstvakdocenten in het programma CMK en hoe het primair onderwijs als leergebied is georganiseerd. Cursisten vertellen hoe ze hun kennis en ervaring in de praktijk hebben toegepast en je vindt een uitgebreide beschrijving van de twee trainingen. We wensen je veel leesplezier!

g}gant

LINDENBERG
- cultuurhuis -

cultuur
oost.

'HET ONTWIKKELEN VAN DE TRAININGEN WAS EEN HELE PUZZEL'

Met kunst voor de klas en Als kunst je vak is zijn de laatste jaren een onmisbaar onderdeel geworden van het CMK-programma in Gelderland. Miriam van Meer is projectleider CMK bij Rozet in Arnhem en werkte mee aan het opzetten van de twee trainingen. Ze vertelt over het belang hiervan voor het cultuuronderwijs op basisscholen.

In Arnhem doen 25 basisscholen mee aan CMK. "De bedoeling is dat cultuureducatie een vaste plek krijgt in het onderwijs. Met elke school bekijken we waar ze staan op het gebied van kunst en cultuur, waar ze naartoe willen en wat hun onderliggende visie is. Vervolgens maken ze een plan en dat voeren ze uit. Dat betekent dat ze programmaleerlijnen opstellen, samenwerking zoeken met culturele partijen buiten de school en aan de slag gaan met deskundigheid van leerkrachten."

Bij de bevordering van deskundigheid spelen kunstvakdocenten een cruciale rol. "Er zijn verschillende manieren waarop we de deskundigheidsbevordering van leerkrachten vormgeven, passend bij de ontwikkelvraag van de school."

Interview met Miriam van Meer
Projectleider CMK Rozet

Kunstvakdocenten verzorgen trainingen aan leerkrachten, geven voorbeeldlessen in de klas of ze geven samen met de leerkracht les. Ook kiezen steeds meer scholen voor een kunstvakdocent die wekelijks aan alle klassen lesgeeft. Dit vraagt een goede samenwerking tussen de leerkrachten en de kunstvakdocent.”

“ Een beginnende docent die de omgeving nog niet kent, heeft na de training een veel completer beeld van de praktijk en handvatten om aan de slag te kunnen.”

KWALITATIEVE TEKORTEN

Het idee voor de twee trainingen is ontstaan tijdens een van de vele samenkomsten van de vijf CMK-penvoerders in Gelderland. Het gaat om de vier grote steden (Ede, Apeldoorn, Nijmegen en Arnhem) en de omliggende gemeenten, waar Cultuur Oost penvoerder van is. Van Meer is vanuit Rozet penvoerder voor Arnhem. “We werken als penvoerders ieder zelfstandig in ons eigen werkgebied, maar we hebben allemaal een vergelijkbare opdracht. In die samenkomsten bespreken we waar we tegenaan lopen.”

Zo zagen ze dat er kwalitatieve tekorten dreigden. “Afgestudeerden van de docentenopleidingen Theater, Dans, Muziek en Beeldende kunst zijn vaak niet startbekwaam in het basisonderwijs. Ze zijn vanuit hun opleiding gericht op het voortgezet onderwijs, maar daar heb je te maken met een heel andere pedagogiek. Het ontbreekt ze aan kennis en ervaring.”

Bij de ervaren kunstvakdocenten haakten sommigen af, of ze liepen tegen problemen aan, zo merkten de penvoerders. “Vaak speelt dat als ze voor complexe klassen staan. Daar hebben ze expertise voor nodig. We bieden ze graag de kans dat ze zich kunnen doorontwikkelen.”

EEN HELE PUZZEL

Het opzetten van de trainingen was een heel proces. “We willen dat kunstvakdocenten procesgericht gaan werken. Daarom hebben we als penvoerders ook procesgericht deze trainingen ontwikkeld. Je bedenkt aan de tekentafel dat er iets belangrijks ontbreekt voor kunstvakdocenten in het basisonderwijs, maar dan moet je samen de vaardigheden formuleren die ze nodig hebben.

In samenspraak met de trainers Suzan Lutke en Daniëlle Bouwmeester zijn de trainingen tot stand gekomen. Dat doe je niet zomaar, het was een hele puzzel. Een diepe, inhoudelijke uitwisseling. Bij *Met kunst voor de klas* is het praktijkgedeelte van belang. Bij *Als kunst je vak is* speelt kennisdelen een grote rol.”

INTAKES

De trainingen maken een reis langs de vijf locaties van de penvoerders. “Zo kunnen we iets van ons zelf laten zien en ook onze netwerken delen. Voorafgaand aan de trainingen worden intakes met de kunstvakdocenten gehouden.

Om goed af te stemmen of het bij ze past.”

Na de eerste twee trainingsrondes ziet Van Meer resultaten. “We zien mensen gevoed worden. Een beginnende docent die de omgeving nog niet kent, heeft na de training een veel completer beeld van de praktijk en handvatten om aan de slag te kunnen. Of een docent kan meer complexe klassen aan. Soms zit een vaardigheid al in ze en ontdekken ze dat tijdens de training. Dan gaan ze van onbewust bekwaam naar bewust bekwaam.”

Kunstvakdocenten krijgen via een van de penvoerders de mogelijkheid om met een ervaren kunstvakdocent een dag mee te lopen op een school. Zo maken ze kennis met en worden ze onderdeel van het netwerk in Gelderland.

STEVIGER VOOR DE KLAS

VEEL WAARDERING

Dirk Schlebusch is architect en kunstvakdocent. Hij volgde *Met kunst voor de klas*, omdat hij geen educatieve opleiding heeft gedaan en de lessen tot dat moment op gevoel deed. “Toen ik lid werd van een kunstenaarsvereniging vroegen ze mij om les te geven. Dat vond ik erg leuk. Maar toen ik deze cursus tegenkwam, dacht ik: dat kan ik wel gebruiken.”

Het begin was pittig. “Het was veel informatie over alle theorieën van het lesgeven, dat overrompelde me. Het maakte me wat onzeker, maar uiteindelijk was het heel waardevol.

Het is goed om alles te horen. Je pikt de dingen eruit waar je iets aan hebt. Ik kreeg over de praktijk heel positieve feedback. Ik moest mijn module op papier zetten en daar was veel op aan te merken. Dat helpt om erover na te denken. Mijn lessen zijn heel doordacht maar hebben ook een hoog we-zien-wel-gehalte. Daar werd om gelachen, maar het leverde ook veel waardering op. Ik zoek het soms buiten de theoretische kaders. In de klas werkt dat, zagen ze. Het is natuurlijk fijn om te horen dat ik het goed doe.”

Oud-deelnemer Dirk Schlebusch

Over de beginnerstraining Met kunst voor de klas

STEVIG

De training leverde Schlebusch veel op. “Ik leerde dat scholen met leerdoelen werken, zoals samenwerken en wereldoriëntatie. Dit kan ik bewuster inzetten in mijn lessen.” Ook het opdelen van een les in kleinere opdrachten neemt hij mee in zijn lessen. “Vaak gaat dat in spelvorm. Zo kunnen verschillende vaardigheden in een opdracht aan bod komen. Met extra aandacht kun je het beter neerzetten.” Door de training staat hij steviger voor de klas. “Ik kan gemakkelijker terugvallen op mijn kennis.”

VONKJE

Schlebusch hoopt dat meer mensen de training gaan volgen en dat cultuureducatie de ruimte krijgt. “Met zulke lessen laat je zien wat er ook kan, ook voor kinderen die bijvoorbeeld minder goed kunnen leren. Creatieve beroepen zijn vaak ongrijpbaar. Ik probeer een vonkje over te laten vliegen, de ogen bij ze te openen. Soms kom je in je leven iemand tegen die buiten de lijntjes kleurt. Die laat je op een andere manier naar jezelf kijken. Zo iemand wil ik graag in de klas zijn.”

“ Creatieve beroepen
zijn vaak ongrijpbaar.
Ik probeer een vonkje
over te laten vliegen,
de ogen bij ze te openen.”

‘MET MEER BAGAGE NAAR HUIS DAN WAAR JE OM VRAAGT’

TOEPASBAAR

Berna Bonekamp is beeldend kunstenaar en kunstvakdocent. Ze koos voor *Als kunst je vak is* vanwege het delen van kennis en ervaring. “Ik zit al ruim twintig jaar in het vak, maar ook dan hoor je tijdens zo’n training altijd nieuwe dingen. Suzan Lutke is een inspirerend mens. Ze weet veel over cultuuronderwijs, heeft een overkoepelend beeld van wat er speelt en nodigt boeiende gastdocenten uit. Maar de andere deelnemers, mijn collega’s dus, hebben ook veel te bieden als ze vertellen hoe ze lessen aanpakken en hun discipline meenemen in het onderwijs. Je gaat met meer bagage naar huis dan waar je om vraagt.”

VERDIEPINGSSLAG

Bonekamp beschouwt de training als een verdiepingsslag. “Je krijgt extra kennis over de knelpunten die je tegenkomt. Het delen van ervaringen geeft kennis en inzicht. Zelf had ik een vraag over het speciaal onderwijs. Die vraag werd niet een op een behandeld. Je moet zelf uit de bijeenkomsten halen wat je nodig hebt.”

Een belangrijk onderwerp in de training is het meekrijgen van de basisschoolleerkrachten. “Het gaat erom dat zij het achterliggende doel zien. Dat het niet zomaar een handvaardigheidsles is, maar dat de lessen worden verbonden met andere vakken, zo zorgen kunst- en cultuurlessen voor een vakoverstijgend aanbod. Dat kan een eyeopener zijn voor leerkrachten.”

Oud-deelnemer Berna Bonekamp
Over de gevorderdentraining Als kunst je vak is

Een ander thema dat voor Bonekamp eruit sprong, was de eigenheid van de kunstvakdocent. “We moeten niet te veel naar het onderwijs buigen. Het gaat erom de leerkracht te inspireren en via die persoon de leerlingen. Daarvoor moet je de ruimte krijgen om zichtbaar te zijn, om zo je vakkennis te delen en te kijken welke interesses van een leerkracht daarbij aansluiten.”

HORIZON

Bonekamp vindt het een geschikte cursus voor ervaren docenten. “Het geeft vernieuwde energie en zorgt dat je horizon breder wordt. Je gaat met meer kennis de scholen in.”

PRIMAIR ONDERWIJS ALS LEERGEBIED

In Nederland is voor het basisonderwijs in kerndoelen beschreven wat een kind moet kunnen en weten per vak of leergebied. De overheid stelt deze kerndoelen vast. Een school bepaalt zelf hoe ze de lessen in deze vakken geeft en met welk lesmateriaal. Het onderwijs is altijd in beweging. In 2021 heeft Curriculum.nu een nieuwe impuls gegeven aan de inhoud van het leergebied kunst en cultuur gericht op wat kunst- en cultuureducatie doet en ontwikkelt bij leerlingen.

Als kunstvakdocent begeef je je in dit leergebied en geeft daar een eigen(zinnige) invulling aan. Het gaat om vakspecifieke vaardigheden en kennis, ambacht en technieken, maar ook om attitude(vorming) ten aanzien van kunst en manieren van denken en maken die vakoverstijgend van belang zijn, zoals goed kunnen kijken, (durven) experimenteren en probleemoplossend denken. Daarnaast maak je als kunstdocent koppelingen naar andere leergebieden. Dit past bij de ontwikkelingen in het onderwijs waarbij scholen steeds meer thematisch en vanuit vakintegratie werken in plaats van lesgeven in 'losse vakken'. Ervaren en doen zijn vaker onderdeel van het leren.

Ook zijn scholen zich er meer en meer van bewust, dat niet alleen de kernvakken (taal, rekenen, lezen) aandacht moeten krijgen, maar dat de complexe vraagstukken van deze samenleving juist vragen om het ontwikkelen van andere competenties en het zien van 'talent' bij leerlingen.

Het onderwijs neemt hierin in toenemende mate de regie en werkt 'vraaggestuurd'. De school kiest niet alleen voor 'die leuke workshop striptekenen', maar wil ook weten wat de werkwijze van de kunstvakdocent is, wat hij of zij komt brengen en vindt het belangrijk dat er aansluiting is bij bepaalde onderwerpen of hun visie op leren.

In 2013 startte het ministerie van OCW het programma Cultuureducatie met Kwaliteit met als doel om cultuureducatie te verbeteren en te borgen in het basisonderwijs. Dit heeft ervoor gezorgd dat veel scholen een cultuurbeleidsplan hebben opgesteld en een leerkracht hebben aangewezen als icc'er: intern cultuur coördinator.

Scholen weten hierdoor goed wat ze willen en hebben dit vaak 'organisatorisch' op orde. Echter, omdat ze niet zo thuis zijn 'in de kunst' hebben ze niet altijd een beeld van hoe je dat dan goed, interessant en inspirerend kunt doen. De kunstvakdocent maakt een vertaling van hoe je vanuit 'onderwijsbedoelingen' artistiek kan werken met leerlingen. Dit kan met workshops, lessenreeksen, tutorials, leskisten of projecten voor leerlingen, maar ook door samen te werken met leerkrachten en ze 'mee te nemen' in een werkwijze en gedachtegoed. Hier en daar worden al kunstvakdocenten als vaste kracht ingezet in scholen of werken ze op regelmatige basis in een school.

Samenvattend betekent het voor kunstdocenten in het onderwijs dat je 'PARTNER' bent van de school en dat je een 'AANJAGER' bent, omdat je met jouw passie, kennis en kunde het onderwijs verrijken kan!

TRAINING: MET KUNST VOORDEKLAS

VOOR WIE IS DE CURSUS BEDOELD?

Voor kunstdocenten en kunstenaars die gestart zijn met het werken in het onderwijs en dit werkveld (verder) willen onderzoeken. Het gebied waar jij passie, kennis en ervaring in hebt, geldt als uitgangspunt om te kijken wat je daarmee kan (of nog meer kan) in het onderwijs. Je hoeft nog geen werkervaringsplek te hebben in het onderwijs. Dit scholings-traject is juist ook bedoeld om je netwerk te vergroten en je zichtbaarheid te verbeteren.

WAT ZIJN DE TOELATINGSCRITERIA?

Je hebt een opleiding tot docent of uitvoerend professional in een creatief scheppend beroep gevolgd, op het gebied van beeldend, ruimtelijk vormgeven, dans, theater, muziek of multimedia. Of je hebt ruime praktijkervaring waarin ontwerpen en creëren (maken, doen, performen) centraal staat. Denk ook aan architectuur, schrijven, productvormgeving, spoken word, grafisch ontwerp of multidisciplinaire vormen.

OMVANG VAN DE CURSUS

De cursus omvat 6 middagen van 3,5 uur en een afsluitende bijeenkomst. Er is 1 digitale intervisie van 1,5 uur. Er wordt van je verwacht dat je nieuwe lessen/projecten ontwerpt en ook feedback geeft aan mededeelnemers. Daarnaast verdiep je je in de bronnen die tijdens de cursus aan bod komen.

WAT LEER JE?

De cursus is bedoeld om je pedagogisch en didactisch te ontwikkelen, gericht op het werken met leerlingen in het basisonderwijs. Je ontdekt manieren van lesgeven (misschien ook anders dan je tot nu toe al deed) en je ontwikkelt je in het ontwerpen van lessen/activiteiten voor het onderwijs. Er wordt gewerkt vanuit casussen uit de praktijk, maar ook wordt er verder gekeken dan dat en bedacht welke projecten/activiteiten ertoe zouden moeten doen in het onderwijs (die er nu misschien nog niet zijn).

Jouw eigenheid, daar waar jij warm van wordt, en hoe jij werkt, denkt en leert, is de basis van jou als kunstdocent. Het gaat in deze training veel over een 'binnen'-proces naar 'buiten' verwoorden. Je leert jouw werkwijze, denkwijze en persoonlijke aanpak te verwoorden en te gebruiken in jouw docentschap. Daarnaast ga je je ook verdiepen in wat er over te brengen is en hoe je dat in een goede werkvorm giet. Je gebruikt bronnen (SLO, Curriculum.nu) die scholen ook gebruiken. Hiermee ontwikkel je jezelf in het 'in gesprek kunnen gaan' met het onderwijs. Je krijgt in deze cursus tools om jouw kunstonderwijs te ontwerpen: je creëert voor leerlingen ervaringen en leersituaties die ertoe doen!

PROGRAMMAONDERDELEN TRAINING

BIJEENKOMSTEN

Bijeenkomst 1 t/m 5 zijn bedoeld voor de inhoudelijke onderwerpen en de uitwisseling met de andere deelnemers. De theoretische verdieping ga je naast de cursus zelf bestuderen. Hiervoor krijg je bronnen aangereikt. Bij iedere bijeenkomst ontvang je opdrachten die je zelf vertaalt naar jouw praktijk. Dit kan je zien als 'huiswerk'.

Gedurende de cursus 'bouw' je aan lesmateriaal, tekst en beeld waarmee je jouw verhaal vertelt: wie ben ik als kunstdocent, wat wil ik betekenen voor het onderwijs en hoe pak ik dat aan. De laatste (6e) bijeenkomst breng je jezelf als kunstdocent voor het voetlicht. Tevens is dit een moment waarop je kan netwerken met genodigden van cultuurpunten uit Gelderland en kennis kan maken met de deelnemers van de training *Als kunst je vak is*.

INTERVISIE

Tussen bijeenkomst 3 en 4 zit een ruime tijdspanne, waarin er gelegenheid is om ervaring op te doen in de praktijk. Tijdens een intervisie reflecteer je op jouw praktijkvragen en die van andere deelnemers. Deze intervisie vindt plaats via Zoom.

PRAKTIJK

Deze cursus is geïnitieerd door Cultura, Cultuur Oost, Gigant, Lindenberg en Rozet. Zij zijn de intermediairs tussen het onderwijs en kunstdocenten. Zij werken veelal met docentenpools (vaak op zzp-basis) waar zij mensen 'uithalen' om te koppelen aan vragen die uit de scholen komen. Er is een groeiende behoefte aan kunstdocenten die het onderwijs zien als een interessante werkplek en zich hierin willen ontwikkelen. De cultuurpunten fungeren in deze training als werkervaringsplek en zorgen voor een verbreding van je netwerk. Aan de hand van je leervragen worden er praktijkplekken gezocht om lessen bij te wonen van ervaren vakdocenten of om zelf lessen uit te proberen in scholen.

DIGITALE LEEROMGEVING EN BRONNEN

In een online leeromgeving worden de handouts (PowerPoint) gedeeld die in de bijeenkomsten aan de orde kwamen. Ook documenten met terugkoppelingen, opdrachten, 'huiswerk', interessante artikelen of deelbare documenten van de groep worden hier geplaatst. In de handout en bij de beschrijvingen van de bijeenkomsten vind je de bronnen die relevant zijn voor de betreffende bijeenkomst.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een brochure en een boek. Je ontvangt ze in de eerste bijeenkomst:

- Procesgerichte didactiek, denkkader, Karin Kotte, uitgever Rijnbrink
- Leren van kunst, ruimte voor & door creativiteit, Olga Potters & Suzan Lutke, uitgeverij Coutinho

KORTE BESCHRIJVING VAN DE BIJEENKOMSTEN

BIJEENKOMST 1

Onderwerpen die aan bod komen:

- Creatief proces: hoe werk jij, denk jij, maak jij?
Vertalen naar werkwijze en bedoelingen
- Vrije expressie, procesgerichte en productgerichte didactiek
- Verkennen primair onderwijs als leergebied
(SLO-inhoudslijnen en curriculum.nu)

Bronnen:

[SLO inhoudslijnen](#)

BIJEENKOMST 2

Onderwerpen die aan bod komen:

- Werken in het onderwijs in beeld gebracht:
CMK-doelstellingen en actuele onderwerpen
- Procesgerichte didactiek
- Lesontwerp: kaders maken

Bronnen:

[CMK](#)

[Procesgerichte didactiek, denkkader](#)

(deze brochure krijg je in de eerste training)

BIJEENKOMST 3

Onderwerpen die aan bod komen:

- Onderzoeken en experimenteren, hoe 'lok' je dit uit?
- Wat maakt een kunstactiviteit 'van waarde'?
- Gebruik van verschillende werkvormen en organisatie in de klas
- Interventies en organisatievormen, sturing versus vrijheid

Bronnen:

Leren van kunst, ruimte voor & door creativiteit,

Olga Potters & Suzan Lutke

(dit boek ontvang je in de eerste training)

SLO-inhoudslijnen kunstzinnige oriëntatie

Didactische werkvormen

Digitale intervisie (1,5 uur): Tussen bijeenkomst 3 en bijeenkomst 4 is ruime tijd gepland waarin er gelegenheid is om in de praktijk ervaring op te doen. Tijdens de intervisie werken we aan jullie praktijkvragen.

BIJEENKOMST 4

Onderwerpen die aan bod komen:

- Leerlijnen
- Vak integratie en thematisch werken
- In gesprek met het onderwijs

Bronnen:

Handreiking brede vaardigheden

Burgerschap

Vakoverstijgend werken

Thematisch werken in de onderbouw

Thematisch werken in de bovenbouw

BIJEENKOMST 5

Onderwerpen die aan bod komen:

- Cultuurplannen van scholen en CMK-projectplannen: wat ‘vragen’ scholen? Welke ‘antwoorden’ kunnen wij ontwerpen?
- In gesprek met het onderwijs
- Voor het voetlicht: wat breng jij als kunstdocent in het onderwijs? Voorbereiding op de afsluiting en netwerken in de laatste bijeenkomst

Bronnen:

Kunsteducatie en ontwerpen

Makerschap

BIJEENKOMST 6

Certificering bij een van de Gelderse penvoerders.

TRAINER

Danielle Bouwmeester is zelfstandig ondernemer sinds 2001. Ze heeft zowel de Pabo (HAN) als Docent Dans (Artez) afgerond. Haar bedrijf ‘Kunst in het onderwijs’ heeft als missie om kunst te zien als wezenlijk onderdeel in het basisonderwijs. Dat kan door de kunstvakken waardevol in te zetten (en op het rooster te krijgen), maar dat kan ook door te spelen met hoe je lesgeeft aan kinderen en je af te vragen hoe je jouw onderwijs wil inrichten als leerkracht en als vakdocent. Ze werkt meer dan 10 jaar met veel plezier als icc-trainer in Gelderland, en geeft professionalisering aan vakdocenten en leerkrachten. Ze coacht basisscholen m.b.t. visie- en creativiteitsontwikkeling.

Danielle Bouwmeester

Trainer Met kunst voor de klas

**TRAINING:
ALS KUNST
JE VAKKIS**

VOOR WIE IS DE CURSUS BEDOELD?

Voor kunstvakdocenten die al geruime tijd actief zijn in het onderwijs. Ben je op zoek naar nieuwe ideeën, wil je sparren met je vakgenoten, en heb je zelf ook veel te delen?

Tijdens dit traject staat jouw persoonlijke leervraag centraal. Daarnaast krijg je nieuwe inspiratie gevoed door inspirerende gastdocenten uit de praktijk. Een leven lang leren begint met deze bijeenkomsten.

WAT ZIJN DE TOELATINGSCRITERIA?

Je bent kunstvakdocent met ruime werkervaring (± jaar of meer) en bijbehorende relevante leervragen. Je hebt een eigen werkpraktijk waar je dingen kunt uitproberen. Om deel te nemen vragen we je een korte motivatie in te dienen met daarin je leervragen en een cv waaruit je ervaring blijkt.

Op basis van deze informatie besluiten we of de scholing past bij wat jou drijft.

OMVANG VAN DE CURSUS

De cursus omvat 6 middagen van 3,5 uur. In elke bijeenkomst is veel aandacht voor intervisie.

WAT LEER JE?

In deze training ga je aan de slag met alle transitie's in het onderwijs, en in het bijzonder het kunstonderwijs. Dit doe je samen met je medecursisten, als 'learning community'. Als groep zoeken we naar innovatie en verbinding. Daarbij werken we met verschillende intervisievormen. Tijdens de bijeenkomsten is er dus ruimte voor wat jou bezighoudt en drijft, waarmee je worstelt en waarin je je verder wilt ontwikkelen. Je eigen leervraag staat centraal. Het is dan ook van belang dat je zelf een onderwijspraktijk inbrengt, zodat je de inzichten uit de scholing direct kan inzetten in je lessen. Zo blijft het niet bij praten alleen maar gaan we 'ontwerpend onderzoeken'. Onderzoeken door dingen uit te proberen in je praktijk.

Behalve de eigen leervraag bieden we een aantal thema's aan waarvan we weten dat ze spelen bij veel kunstvakdocenten in de praktijk:

- De complexe lessituatie: wat als het niet gaat zoals je denkt dat het zal gaan
- Vakoverstijgend werken

Het idee is dat iedere cursist ervaring meebrengt en dat de groep daarom veel kennis en inzicht heeft. Naast de intervisies is er elke bijeenkomst een gastdocent of er komt andere inspirerende inhoud aan bod.

PROGRAMMAONDERDELEN TRAINING

BIJEENKOMST 1

Wie ben je en wat drijft jou?

In deze eerste bijeenkomst leren we elkaar en elkaars leervraag kennen. Ook delen we aan elkaar onze 'tofste opdracht'.

Voorafgaand aan deze bijeenkomst sturen de cursisten een filmpje op dat we samen bekijken.

DREAM THE FUTURE

Maak een filmpje van jezelf van maximaal 1 minuut (met tablet/telefoon). In dit filmpje vertel je over de cursus *Als kunst je vak is* die je hebt gevolgd. Het is net achter de rug. Je zit nog na te gloeien van alles wat je hebt meegemaakt en bedenkt dat je je vrienden, je ouders, je huisgenoten graag wilt vertellen wat je er zo tof aan

vond. Je vertelt bijvoorbeeld over wat je het meest is bijgebleven, de invloed die het heeft op je denken over docentschap en kunstenaarschap, over hoe je nu anders in en voor de klas staat.

Je vertelt over wat het met jou deed, wat voor fijne inzichten je hebt opgedaan, welke handvatten de cursus je heeft gegeven.

De verwachtingen die in het filmpje worden uitgesproken worden verzameld en als leervragen geformuleerd.

Voorbeelden van leervragen zijn:

- Hoe kan ik scherper observeren wanneer het misloopt in mijn lessen en welke interventies kan ik doen?
- Hoe kan ik in een grote groep toch alle individuen de ruimte en aandacht geven die ze verdienen?
- Ik wil graag veel meer ideeën over hoe lessen te ontwerpen waarin ruimte is om te spelen
- Hoe kan ik de leerkracht meer betrekken bij mijn les?

BIJEENKOMST 2

De complexe lessituatie: wat als het niet gaat zoals je wilt?

Deze bijeenkomst bestaat uit de volgende onderdelen:

- Wie ben je als kunstdocent, en hoe handel jij in complexe lessituatie? Leren van en met elkaar
- Bouwen met de vragenlijst interactief lerarengedrag (VIL)
- Starten met professionele intervisie: Oordeelloos vragen stellen, luisteren, en herkennen wanneer je interpreteert

Als je jezelf wilt ontwikkelen is het belangrijk dat je eerst een zo helder mogelijk beeld hebt van wie je zelf bent. Op welke overtuigingen bouw jij je lesgeven? Wat is het fundament waarop je je lespraktijk bouwt? En ook... wat zijn je blinde vlekken? Wat doe je eigenlijk zonder dat je je er bewust van bent? Juist die inzichten helpen je om in situaties waarin het niet gaat zoals jij wil, buiten de gebaande paden te gaan: daar waar oplossingen liggen voor nieuwe inzichten en vaardigheden.

BIJEENKOMST 3

De gastdocent te gast 1: de complexe leersituatie

Een specialist in het werken in complexe leersituaties komt langs in deze bijeenkomst om inzichten te delen. Ook kunnen jij en de andere cursisten zelf ideeën en materialen delen. Er is veel ruimte voor gesprek en intervisie.

BIJEENKOMST 4

De gastdocent te gast 2: Vakintegratie, de synergie tussen leerdoelen

Samen met gastdocent Nataschenka le Clercq gaan we zelf aan de slag met het ontwerpen van werkvormen waarin ons kunstvak geïntegreerd wordt met een ander vak zonder zijn eigen waarde te verliezen. Nataschenka is een zeer ervaren theaterdocent die op veel verschillende manieren haar vak heeft weten te verbinden aan de lesinhoud van andere vakken. Het belangrijkste volgens haar is dat de leerdoelen van alle betrokken vakken even belangrijk zijn. Hoe je dat doet staat centraal in deze bijeenkomst.

BIJEENKOMST 5

Terugblikken en vooruitkijken

Tijdens de laatste bijeenkomst kijken we terug en vooruit. Wat nemen we mee van deze cursus? Hoe gaan we het werkveld verder vernieuwen en verfrissen? Welke vragen blijven er liggen? De inhoud van deze bijeenkomst wordt bepaald door de cursisten zelf. We kijken terug naar het beginfilmpje: wat is blijven liggen? Waar willen we samen nog tijd en ruimte aan geven. Bijvoorbeeld een bijeenkomst rondom diversiteit en inclusie en creatief ondernemen. Tijdens deze laatste bijeenkomst bereiden we voor wat we tijdens de certificaatuitreiking willen delen met het netwerk van cultuurpunten en scholen.

BIJEENKOMST 6

Certificaatuitreiking

Tijdens de certificaatuitreiking deel je je bevindingen van de cursus met het netwerk van cultuurpunten en scholen.

TRAINER

De trainer en procesbegeleider van deze cursus is Suzan Lutke. Muziek en onderwijs vormen de rode draad in haar loopbaan. Ze stond twaalf jaar voor de klas als muziek- en CKV-docent in het voortgezet onderwijs. Van 2000 tot 2013 was ze hoofdvakdocent methodiek en didactiek bij de opleiding Docent Muziek van het conservatorium van Utrecht. Hier verzorgde zij ook de lessen arrangeren en ensemblebegeleiding. Naast muziekdocent is Suzan saxofonist en onderwijswetenschapper.

Suzan heeft inmiddels een eigen adviesbureau voor de kunst- en cultuursector en het onderwijs: Lutke Linkt. Hoe kun je je aanpassen aan veranderende tijden? Of beter nog: hoe kun je helpen de nog zo onduidelijke 21e eeuw te helpen vormgeven door je onderwijs te vernieuwen? Naast haar werk in haar eigen bureau is Suzan sinds 2021 studieleider van de master Kunsteducatie van de Hogeschool van de Kunsten in Utrecht.

Suzan Lutke

Trainer Als kunst je vak is

PENVOERDERS CMK

Wil je meer weten over het programma CMK in jouw gemeente? Neem dan contact op met één van onderstaande contactpersonen. Met vragen over de training *Met kunst voor de klas* of *Als kunst je vak is* kun je contact opnemen met Jolanda Kosman, scholingscoördinator bij Cultuur Oost via jolandakosman@cultuuroost.nl.

CULTURA

Els van de Groep

Cultuurmakelaar Ede

evdgroep@cultura-ede.nl

CULTUUR OOST

Francien Simons

Programmamanager CMK

Gelderland

(m.u.v. de 4 steden Apeldoorn, Arnhem, Ede en Nijmegen)

franciensimons@cultuuroost.nl

GIGANT

Susan Nieboer

Programmamaker

Cultuureducatie PO Apeldoorn

s.nieboer@gigant.nl

LINDENBERG

Joos Damen

Projectleider CMK

Nijmegen

j.damen@delindenberg.com

ROZET

Miriam van Meer

Projectleider CMK Arnhem

miriam.vanmeer@rozet.nl